

รายงานการวิจัย การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

ความเห็นของ วิจารย์ พานิช

๔ เมษายน ๒๕๕๕

.....

เสนอให้นำรายงานนี้ขึ้น เว็บ ให้ค้นได้ง่าย

ควรมี peer review ของแต่ละบท แล้วปรับปรุง ก่อนเผยแพร่หรือไม่

บทที่ ๑ ความเป็นมา

ปัญหา การใช้เงินวิจัยภาครัฐอย่างไม่เหมาะสม เอาไปใช้เดินทางไป คปท. ใช้อย่างไม่เกิดประโยชน์

การจัดการงานวิจัย ที่ฝ่าย supply-side มีบทบาทเด่นเกินไป ฝ่าย demand-side มีบทบาทน้อย

บทที่ ๒ นโยบาย

น. 2-6 งานวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ การจัดการควรมี ๒ แบบ ใช้ ๖๐:๔๐ คือแบบ individualistic และแบบทีมหรือเครือข่าย คือเป็น directed basic research

น. 2-10 คณะ กก วิจัยอิสระเพื่อศาสตร์และศิลป์ ที่แยก ๔ สาขานั้น พึงตระหนักว่า การสร้างสรรค์สูงสุดอยู่ตรงรอยต่อระหว่างศาสตร์ หรืออยู่ที่ความร่วมมือระหว่างศาสตร์ ต้องมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศาสตร์ให้มาก จึงควรกำหนดให้คณะกรรมการร่วมทุนกันสนับสนุนโครงการด้วย และควรใช้ยุทธศาสตร์นี้ในคณะกรรมการตาม น. 2-13 ด้วย

น. 2-20 ขอร้องสำคัญของข้อ 6) ว่าต้องมีทีมงานที่มีทักษะในการทำงานนี้จริงๆ และมีระบบข้อมูลที่เชื่อมโยงเป็นอัตโนมัติ มาจากหน่วยต่างๆ แบบ online, realtime

บทที่ ๓ วิจัยเชิงวิชาการ

ควรเพิ่มเติมวิธีการจัดการของมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างทีมงานระหว่างศาสตร์ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือเพื่อสร้างทีมสหสาขาเพื่อวิจัยแก้ปัญหาในด้านใดด้านหนึ่ง เช่นกลุ่มวิจัย และศูนย์ความเป็นเลิศ ของ ม. สงขลานครินทร์ ศูนย์ความเป็นเลิศของ มข., สถาบันวิจัยของ มม.

บทที่ ๔ การจัดการทุนวิจัย

น่าจะเพิ่ม พัฒนานักจัดการงานวิจัย โดยการฝึกทักษะด้านการจัดการงานวิจัย ทั้งค้ำน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และการสื่อสารผลงานวิจัย เน้นจัดให้แก่นักจัดการงานวิจัย ตามที่ระบุในกรอบหน้า 10-1

น่าจะเพิ่มนโยบายสนับสนุนการวิจัยเป็นทีม ระยะยาว ที่มีเป้าหมายชัดเจนแน่นอน ที่มีประโยชน์มากต่อบ้านเมือง และพัฒนาทักษะด้านการจัดการงานวิจัยประเภทนี้ ทั้งที่หน่วยจัดการทุนวิจัย และที่หน่วยทำวิจัย

๕ ส ๑๖ น่าจะเพิ่มเป็น ๖ ส ๑๖ โดยเพิ่ม สนช. เข้าร่วมมือกันด้วย โดยเฉพาะด้านปลายน้ำ และน่าจะลองเชิญทางทหารเข้ามาสักครั้งว่าจะเกิดประโยชน์หรือไม่ โดยอาจจะลองขอให้เขาเป็นเจ้าภาพก็ได้

บทที่ ๑๐ หน่วยวิจัย

น. 10-13 วิเคราะห์ปัญหาของมหาวิทยาลัย ควรแยกมหาวิทยาลัยใหม่ ออกเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างการจัดการค่อนข้างดี ออกจากมหาวิทยาลัยทั่วไป

เสนอให้มี In-depth research ดูความคุ้มค่าของการลงทุนวิจัยในหน่วยราชการ

บทที่ ๑๑ บุคลากรวิจัย

นี่คือ strategic point ของการเพิ่มสมรรถภาพของระบบวิจัย ให้รองรับเงินวิจัย 1% GDP ได้อย่างแท้จริง ต้องเอาใจใส่ทั้งด้านจำนวน และคุณภาพ

น. 11-3 บรรทัดที่ ๔ จากล่าง ควรเติมว่า ผลผลิตได้ต่ำกว่าเป้าหมายค่อนข้างมาก เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ

เห็นว่า เนื่องจากวงการศึกษาระดับพื้นฐานของไทยอ่อนแอมาก วงการวิจัยจึงควรเข้าไปร่วมสร้างแรงบันดาลใจด้านการวิจัยแก่นร. และแก่ครู เพื่อสร้างพื้นฐานการวิจัยแก่ประชากรของประเทศ ... Research appreciation

น. 11-8 ในล้อมกรอบ silver technology หมายถึงอะไรแน่

จากที่เดียวกัน ทำให้คิดว่า ปตท. ควรมีการส่งเสริมการวิจัยแบบ KIST ด้วย ในระยะแรกอย่างน้อยก็ใน 10% ของงบลงทุนวิจัยของประเทศ แล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้น เป็นการยกระดับ paradigm ของการจัดการงานวิจัยของประเทศ

น. 11-10 - 11-12 เสนอในจัดการวิจัยตรวจสอบว่าทุนใดบ้างที่ไม่จำเป็นต้องส่งไปเรียนในต่างประเทศแล้ว เพราะทุน ควบ. ดีกว่า

น. 11-12 - 11-15 ทำให้คิดว่า ควรมีการศึกษาเพื่อเสนอแนะ mega project ด้านการพัฒนานักวิจัยด้านต่างๆ ของประเทศ (อาจร่วมมือกับองค์กรระหว่างชาติ และ ดปท.) เพราะโอกาสได้รับความช่วยเหลือแบบที่ระบุในหน้านี้ ไม่มีแล้ว เราต้องช่วยตัวเอง โดยวิธีคิดต้องเปลี่ยนไปจากเมื่อ 30-40 ปีที่แล้ว คือแทนที่จะเน้น partner ที่ความช่วยเหลือ ดปท. ต้องเน้นความร่วมมือของบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ในประเทศ

บทที่ ๑๒ ระบบโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย

น่าจะรวม public appreciation to research อยู่ในหมวดนี้ด้วย ถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานกลุ่มที่ ๓ คือ ด้านวัฒนธรรม ที่จะมีส่วนต่อโครงสร้างพื้นฐานอีก ๒ กลุ่ม

บทที่ ๑๓ มาตรฐานการวิจัย

ควรทำวิจัย เพื่อลดมาตรฐานที่ไม่จำเป็น

บทที่ ๑๔ ระบบการจัดการผลผลิต

ยังอยู่ในกระบวนการทัศน์ supply-push

ในระบบ demand-pull จะไม่สนใจว่าเป็นผลผลิตด้านวิจัยของใคร ประเทศไหน ต้องเอามาใช้ประโยชน์ตามต้องการให้ได้ เรา ยังไม่มีกระบวนการทัศน์นี้ และไม่มีระบบแนวนี้ แต่มีกิจกรรมแนวนี้อยู่บ้าง เช่น iTAP และงานของ สนช. ควรเขียนแบบให้ ความสำคัญกับแนวคิด และการดำเนินการแนว demand-pull นี้

ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานต่างๆ ขาดการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริง และความน่าเชื่อถือ

บทที่ ๑๕ การประเมินผลการวิจัย

อยากให้เห็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงระบบ วิธีการจัดการ หรือพัฒนาองค์กร (formative evaluation)

การส่งเสริมให้มีการพัฒนานักประเมิน/ทีมประเมิน ที่มีคุณภาพ มีความสามารถสูง และไม่เกรงใจฝ่ายผู้รับการประเมิน

บทที่ ๑๖ การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

ขอเสนอว่ายุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดอยู่นอกวงการวิจัย อยู่ที่ประชาชนเจ้าของประเทศ ต้องขับเคลื่อน public appreciation in research เป็นเป้าหมายอันดับหนึ่ง ดำเนินการผ่านการสร้าง public trust ว่าเงินลงทุนด้านการวิจัยก่อผลคุ้มค่าต่อสังคมอย่างแท้จริง จึงต้องมีมาตรการประเมินความคุ้มค่าของเงินวิจัยก้อนต่างๆ ทุกก้อน และตัดงปม. ทุนวิจัยที่ไม่คุ้มค่า ต้องทำจริงจัง ไม่เกรงใจใคร

น. 16-2 1) สร้างกลไกขับเคลื่อนระบบวิจัยของประเทศ ขอเพิ่ม อีก 1 box ระบบสร้างนักวิจัยอย่างรวดเร็ว (โดยเน้นสร้างในประเทศ อาจารย์ร่วมมือกับ คปท. และสร้างในระบบวิจัยของเราเอง คือใช้ยุทธศาสตร์สร้างนักวิจัยเป็นกลไกขยายขนาด และคุณภาพของงานวิจัยที่ประเทศต้องการ)

ความเห็นในภาพรวม

- เสนอให้นำสาระในแต่ละ chapter (อาจารย์รวม บาง chapter เข้าด้วยกัน) นำไปจัดการสัมมนา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้แต่ละคน/องค์กร ที่เกี่ยวข้องลงทะเบียนจ่ายเงินเข้าร่วม สคช. ชำนาญ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารผลการวิจัยสู่การปฏิบัติ
- เสนอให้ทำวิจัยแนวคิด เพื่อตรวจสอบ efficiency และ effectiveness ณ จุดต่างๆ ของระบบวิจัย เพราะรายงานนี้ข้อมูลหลายส่วน มาจากรายงานของหน่วยงาน หรือสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ไม่สะท้อนหรือกลบเกลื่อนการทำงานแบบไม่มีคุณภาพในบางส่วนของระบบวิจัย ปัญหานี้อ่อนไหวความเชื่อถือจากสาธารณะต่อวงการวิจัย จึงควรมีมาตรการลดการทำงานแบบไร้ผลงานที่แท้จริง
- ในอนาคตทรัพยากรเพื่อการวิจัยส่วนใหญ่ ต้องมาจากฝ่าย user ไม่ใช่มุ่งแต่จะขอให้ภาครัฐจัดให้ ในอนาคตภาครัฐจะเล็กลงเรื่อยๆ
- ยังไม่ได้เขียนให้ชัด ในเรื่องการทำให้ระบบวิจัยเป็น ระบบที่เรียนรู้และปรับตัว (Learning Systems) จุดนี้สำคัญมาก เพราะโลกเปลี่ยนเร็ว สังคมเปลี่ยนเร็วขึ้นเรื่อยๆ ระบบวิจัยควรเป็นตัวเปลี่ยนสังคม ไม่ใช่ตามหลังสังคมอย่างในปัจจุบัน